

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

**SYSSELMANNEN
PÅ SVALBARD**

**GOVERNOR OF SVALBARD
ГУБЕРНАТОР СВАЛЪБАРДА**

Vår saksbehandler:
Marianne Linnestad

Vår dato:
30.08.2010

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)
2010/00506-3

Deres dato:
10.05.2010

a.008
Deres ref:
200505015

Høring - utkast til lov om endringer i lov om miljøvern på Svalbard 15.06.2001 nr. 79 (svalbardmiljøloven)

Vi viser til høringsbrev datert 10. mai med utsatt høringsfrist til 30 august.

Til punkt 5.4 i høringsnotatet:

Sysselmannen er enig i at det gis en generell lovbestemmelse om at alle som oppholder seg i felt har plikt til å sikre seg mot isbjørnangrep og at den plasseres i svalbardmiljøloven. Slik forslaget til ny § 30 a er utformet retter den seg mot ”enhver som utøver virksomhet utenfor planområdet”. Formuleringen ”utøver virksomhet” kan gi inntrykk av at den kun retter seg mot en begrenset gruppe aktører og ikke alle. Vi vil derfor foreslå en ny formulering som favner videre. For deltakere i et organisert turopplegg, er det imidlertid ikke rimelig å stille slike krav. I slike tilfeller bør det være turoperatørens representant(er) som har denne plikten.

I forslaget er det foretatt en stedsavgrensning til (utenfor) planområdene. I bosettingene er det ikke grunn til å stille krav om isbjørnkunnskap og sikringsmidler. Her vil andres kunnskap om sikring kunne ivareta de som ikke er kyndige på dette. I tillegg er sannsynligheten mindre for isbjørnbesøk inne i selve bebyggelsen. Planområdene er imidlertid større enn bosettingene. Det gjelder for eksempel i Longyearbyen, men blir ekstra tydelig i Pyramiden som er et planområde uten bosetting. I planområdet utenfor bosettingen i Longyearbyen og i hele Pyramiden er det eksempelvis rimelig å stille krav om kunnskap og sikrings- og avlivingsmidler på samme måte som utenfor planområdene. Tilsvarende vil gjelde for de andre planområdene.

Vi foreslår derfor at plikt til sikring mot isbjørnangrep retter seg mot enhver som oppholder seg utenfor bosettingene, men at den ikke gjelder for deltakere på en organisert tur med en turoperatør. Da har turoperatørens representanter ansvaret for deltakerne.

Vi er for øvrig enig med Norsk Polarinstitutt om at § 30 a annet ledd bør omfatte egnede midler til avlaving av isbjørn også.

Med en ny § 30 a i svalbardmiljøloven bør leirforskriften § 11 som regulerer det samme oppheves eventuelt synkroniseres med loven. Leirforskriften er gitt av Sysselmannen. Behovet for endring av leirforskriften gjelder både pliktsubjektet, men også hva plikten består i.

Til punkt 5.5.2:

Hensikten med forslaget om et nytt femte ledd til § 32 er å synliggjøre gjeldende rett som i dag står i høstingsforskriften. Sysselmannen har ingen innvendinger mot en slik synliggjøring, men det ser ut til at forslaget til ny bestemmelse i selve loven ikke samsvarer helt med forskriftens bestemmelser.

Høstingsforskriften (som er gitt av Miljøverndepartementet) § 12 pålegger i seg selv rapporteringsplikt, mens forslaget til ny lovbestemmelse gir Sysselmannen adgang til å pålegge rapportering.

Sanksjon ved unnlatt rapportering er obligatorisk etter høstingsforskriften §§ 12 og 13, jf. ordet "settes", mens forslaget til nytt femte ledd i § 32 gir Sysselmannen adgang til å sanksjonere. Videre ser høstingsforskriften ut til å hjemle nektelse av alle typer høstingstillatelser begrunnet i foregående års rapporteringsunntatelse, mens forslaget til ny § 32 femte ledd ser ut til å begrense nektelsesadgangen til samme type tillatelse, jf. ordet "tilsvarende".

Det er ikke foreslått endringer i høstingsforskriften, og det er derfor nødvendig å foreta endringer enten i forslaget til lovtekst eller i høstingsforskriften for å synkronisere regelverkene. Etter Sysselmannens oppfatning er det riktig å opprettholde en ubetinget rapporteringsplikt direkte fastsatt i regelverket, slik høstingsforskriften i dag gjør. Sysselmannen har ikke sanksjonert manglende rapportering slik forskriften foreskriver, men vil av hensyn til en god artsforvaltning følge opp dette bedre i fremtiden. For å sikre mest mulig rapportering, bør sanksjon i form av nektelse påfølgende år som hovedregel ilegges. Det kan imidlertid tenkes unntakstilfeller, der sanksjon ikke bør ilegges. En slik åpning kan enten reflekteres i lovteksten, eller en tildeling kan hjemles i § 37.

Sysselmannen er enig i at sanksjon for manglende rapportering bør begrenses til å nekte "tilsvarende tillatelse" kommende sesong.

Lovendringsforslaget begrenser seg til "høsting". Det bør også gis en referanse til sanking, slik høstingsforskriften har.

Til 5.5.3.2:

Departementet foreslår å videreføre grunntrekkene i dagens fangstfolkordning ved at en fangstperson fortsatt skal defineres som en som overvintrer og har tilhold i fangsthytte. Det er et fåtall personer på Svalbard i dag som søker rettigheter som fangstfolk. Det er tvilsomt om enkelte av disse fyller svalbardmiljølovens kriterium om overvintring. Dersom man ønsker å opprettholde en levende fangstfolkordning, bør det vurderes om inngangskriteriene for å få særrettigheter som fangstperson i dag er hensiktsmessige for å kunne drive høsting/sanking som gir tilstrekkelig inntekt alene, eller i kombinasjon med inntekter fra andre kilder. Tradisjonelt har fangstfolk oppsøkt ressursene når de kunne høstes, og supplert med annet arbeid når det ikke var inntektsgrunnlag for høsting. Overvintring har dels vært knyttet til ressursene som kan høstes om vinteren, men også

med at det ikke var mulig å bli fraktet ut fra fangstområdet om vinteren. Henvisningen til kriteriet om overvintring er brukt for å illustrere problemstillingene knyttet til dagens kriterier og virkelighet. Tilsvarende kan det reises prinsipielle spørsmål om hensiktsmessigheten ved de andre inngangskriteriene.

Etter Sysselmannens mening bør derfor vilkårene for å få særrettigheter som fangstperson gjennomgås grundigere. Vi foreslår derfor at det gis en hjemmel for å gi en forskrift om fangstfolkordningen som omfatter både kriteriene for å få særrettigheter og hvilke disse rettighetene skal være. Når en slik forskrift eventuelt er gitt, kan lovens gjeldende bestemmelser om dette oppheves.

Til punkt 5.6:

Sysselmannen er enig i intensjonen bak forslaget til ny bokstav g i § 57 om å kreve tillatelse for utplassering av større innretninger eller anlegg som for eksempel campingvogner og meiehytter. Terskelen for hva som krever tillatelse etter forslaget blir imidlertid etter Sysselmannens oppfatning for lav. Denne innsigelsen gjelder i hovedsak kravet om at innretningen eller anlegget "kan virke inn på landskapet". Alle fysiske innretninger og anlegg vil i praksis virke inn på landskapet, i det minste visuelt. En søknadsbehandling av alle slike anlegg og innretninger vil medføre arbeid for Sysselmannen som ikke alltid står i forhold til målet.

Sysselmannen behandler i dag søknader om terrenginngrep som har knapt merkbar betydning for svalbardmiljøet, sml § 57 bokstav a. For ikke å formalisere de aller minste tiltakene unødvendig og for å utnytte ressursene hos Sysselmannen effektivt, foreslår vi at det innføres en meldeplikt for de minste terrenginngrepene etter bokstav a og de minste innretningene og anleggene etter bokstav g. På den måten vil Sysselmannen være kjent med aktiviteten på øygruppa på disse områdene og vurdere om terskelen for meldeplikt/søknad er riktig lagt. Alternativt bør det vurderes å legge inn en mer kvalifiserende angivelse av hvilke anlegg og innretninger (og terrenginngrep) som krever søknad og tillatelse.

Til punkt 5.8:

Departementet har foreslått at kompetansen til å gi forskrifter om motorferdsel og luftfartøy samles hos departementet fordi dette vil være i tråd med myndighetsfastsettelsen ellers og gi best sammenheng i regelverket. Sysselmannen har registrert at flere lokale høringsinstanser har hatt innsigelser mot endringsforslaget, blant annet fordi det er fare for at lokalkunnskapen ikke skal bli hensyntatt nok. Dersom loven endres slik foreslått av departementet, forutsetter vi at Sysselmannens syn basert på lokalkunnskapen vil veie tungt ved eventuelle endringsforslag.

Til punkt 5.9

Forslaget til et fullt tungoljeforbud i Svalbards territorialfarvann med unntak for innseiling til Longyearbyen, Barentsburg og Svea er begrunnet i miljøvern hensyn. Sysselmannen er enig i at et slikt forbud vil være det mest effektive tiltaket for å forebygge de miljømessige konsekvensene av tungoljeutslipp. Det har sammenheng med at mulighetene for å begrense skadene av et oljeutslipp rundt Svalbard i realiteten er små på grunn av de klimatiske og geografiske forholdene. Det viktigste beredskapstiltaket vil derfor være å forebygge utslipp av tungolje.

Et slikt forbud vil nødvendigvis få konsekvenser for blant annet cruisenæringen, og trolig også for næringslivet i bosettingene skipene besøker. Vi viser i denne sammenheng til at flere av høringsinstansen har tatt dette opp med departementet. Sysselmannen har ikke tilstrekkelig kunnskap om konsekvensene for næringslivet og bosettingene til å ta endelig stilling til om et tungoljeforbud bør innføres som foreslått av departementet. Som også gjengitt i vårt brev til departementet av 2. februar i år, må dette klargjøres gjennom høring og rettidig involvering av parter før det trekkes noen endelig konklusjon. Høringsuttalelsene som er sendt i kopi til Sysselmannen fra enkelte aktører er ikke tilstrekkelig til å ta stilling til dette spørsmålet nå.

Uavhengig av om det innføres et tungoljeforbud som foreslått, bør det vurderes om et tungoljeforbud bør vedtas for sjøterritoriet rundt Bjørnøya og med virkning tidligere enn 2015. Innenfor Bjørnøya naturreservat er det store internasjonale naturverdier der en akutt forurensing med tungolje vil være svært kritisk, blant annet fordi muligheten for en strandaksjon vil være veldig begrenset. I motsetning til rundt de store reservatene på østsiden av Svalbard, er det i dag lov å bringe med seg og benytte tungolje i reservatet rundt Bjørnøya. Et slikt forbud vil ramme cruisenæringen og lasteskipene som tar i mot fisk ved omlasting fra trålere. Sysselmannen er ikke tilstrekkelig kjent med hvor hardt disse eller andre interesser vil bli rammet ved et forbud, noe som må utredes nærmere.

Til punkt 6.2:

Vi er positive til den klargjøringen som vil skje ved en bestemmelse som foreslått i ny § 63 a, etter mønster av forurensingsloven § 86. Sistnevnte paragraf har også en bestemmelse om avfall eldre enn i krafttredelsesdatoen for loven, som vi mener bør vurderes innført også i svalbardmiljøloven.

Til 7.2:

Sysselmannen vil komme tilbake med forslag til statlige virksomheter som bør ha innsigelsesrett etter sml § 50.

Til punkt 8.1:

Det er vist til at reguleringen av kulturminner på Svalbard bør legges tettere opp til formuleringer og struktur i kulturminneloven. Kulturmiljø er ikke definert i svalbardmiljøloven, slik det er i kulturminneloven § 2. Vi foreslår at en slik definisjon innføres med samme ordlyd som i kulturminneloven.

Til punkt 8.3:

Departementets forslag er begrunnet i at dagens ordlyd kan misforstås. Vi synes ikke forslaget om ny tekst er egnet til å tydeliggjøre hvilke kulturminner som er fredet, og vil i stedet foreslå at dette angis med dag, måned og år, slik:

§ 39 første ledd:

Automatisk fredet er:

- a) faste kulturminner fra 31. desember 1945 eller tidligere
- b) løse kulturminner fra 31. desember 1945 eller tidligere

§ 39 tredje ledd:

Direktoratet kan ved vedtak frede kulturminner fra 31. desember 1945 eller tidligere...

Til punkt 8.9.2:

Vår kommentar til dette punktet er ikke knyttet til de endringene som foreslås av departementet, da vi er enige i disse. Vi stiller imidlertid spørsmål ved om det er noen saklig begrunnelse for at undersøkelsesplikten etter § 44 ikke også skal omfatte vedtaksfredete kulturminner som det nå finnes noen av.

Avslutningsvis vil vi foreslå to endringer som ikke er omtalt i høringsnotatet fra departementet.

Svalbardsmiljøloven § 93 om gjenoppretting har etter sin ordlyd som ett av flere kriterier at miljøet på Svalbard må være "påvirket". Sysselmannen har tolket bestemmelsen slik at det ikke er et selvstendig vilkår for å kreve gjenoppretting at miljøet faktisk er påvirket, og at lovgivers intensjon har vært at gjenoppretting skal kreves der hvor bestemmelser gitt i eller i medhold av loven er overtrådt. Slik loven nå er formulert kan det fremstå som et ekstra vilkår. Det bør derfor etter Sysselmannens mening fjernes for å unngå tvil om dette.

Svalbardsmiljøloven § 83 inneholder et generelt forbud mot å fly nærmere enn en nautisk mil fra større, kjente konsentrasjoner av pattedyr og fugl. Etter det Sysselmannen kan se inneholder ikke loven noen dispensasjonshjemmel fra dette forbudet. Forbudet er m.a.o. absolutt. Sysselmannen antar at det i visse sammenhenger (for eksempel for forskning) kan være et ønske/behov for en slik dispensasjonsadgang, og vi ber derfor departementet om å vurdere dette nærmere. Vi viser i denne sammenheng også til Norsk Polarinstitutt's høringsuttalelse hvor det samme forholdet er tatt opp.

Med hilsen

Odd Olsen Ingerø
sysselmann

Marianne Linnestad
juridisk seniorrådgiver